

El color de la història. Evolució i influència del pigment en la creació del retrat

Presentació

Aquesta idea de treball va sorgir d'una gran intriga artística relacionada amb el fet de poder conèixer les diferents etapes del pigment, de l'art i com aquest es transforma al llarg dels segles. L'objectiu principal d'aquest treball era veure l'evolució del pigment al llarg de la història, i d'aquesta manera veure com aquest s'ha aplicat a cada època. El resultat de tota la recerca d'informació conclou amb la creació d'una obra contemporània pròpia. Les limitacions temporals del treball van des de la prehistòria fins a l'art contemporani, amb estils del segle xx com ara el futurisme.

La primera dificultat ha estat adquirir uns pigments (vegetal, mineral, sintètic i animal) que complissin les necessitats que es buscaven, ja que actualment la gran majoria de pigments que anteriorment eren d'origen animal ara són fets de forma sintètica. Això feia que aconseguir un pigment que provingués de l'animal fos difícil d'aconseguir. De tota manera vam optar per obtenir un pigment animal el màxim de directe i natural, com és en aquest cas la sang.

Les principals fonts d'informació del treball han estat extretes d'internet, de pàgines web d'art. Unes altres de les fonts principals utilitzades han estat les orals, a través d'entrevistes i moltes tertúlies amb gent que es mou en l'ampli món de l'art. També han estat font de suport alguns llibres recomanats.

Metodologia

El mètode comença fent una recerca dels conceptes propis de la pintura i de la teoria del color. En segon lloc ens hem centrat en allò en què es volia enfocar el treball, que era el retrat, i s'han fet anàlisis de diferents obres provinents de diferents èpoques, tècniques i estils. Posteriorment s'ha portat a terme la part més pràctica, com ara la documentació de com es van fer les pintures i tota la preparació, així com els procediments, les obtencions del material, etc. Veure com s'ha produït el procediment d'entelat i com s'han tractat les teles i, finalment, observar els procediments de creació de cada tela, resultat de tots els esbossos realitzats prèviament per obtenir les obres finals i tota la seva documentació.

Cos del treball

El cos del treball es divideix en dos grans blocs. El primer bloc és on podem observar tota la part teòrica, que està composta pel pigment, la teoria del color, els orígens de la història de l'art, materials i suports i temes o gèneres de la pintura. En aquest bloc, com podem veure, es mostra tota la part teòrica que ens permet executar la segona part del treball que consisteix en la part pràctica.

En el segon bloc es pot observar tot el desenvolupament del procés artístic, que està compost per: projecte, procés creatiu, esbossos, experimentació amb teles i pigments, procediment i obra final. En aquesta part és on es posen en pràctica tots els coneixements adquirits en la recerca d'informació prèvia al procés creatiu. El treball es va component amb parts més experimentals i s'examinen els resultats partint de les comparacions entre diferents tipus de pigments sobre un mateix suport per, posteriorment, aplicar-ho i documentar com cada un d'ells reacciona de manera diferent sobre teles amb propietats particulars.

Conclusions

El pigment és una substància natural o química que té la propietat de reflectir i absorbir una determinada part de l'espectre de llum blanca. Sabem que hi ha diferents tipus de pigments: el pigment animal, el pigment vegetal, el pigment mineral i el pigment sintètic. Cada un dels pigments representa una època diferent.

El pigment animal representa l'època de la prehistòria. Aquesta va ser una època en la qual els objectius principals eren la supervivència i la caça, per això les pintures que en trobem mostren elements relacionats amb animals i amb com es produeix la caça. Aquests mateixos elements, com les roques, la sang i les restes que quedaven del foc, servien per pintar les parets.

El pigment vegetal representa l'edat mitjana. En aquesta època es van començar a ampliar els colors, feien servir colors primaris i secundaris molt vius per pintar les escenes religioses que predominaven com a tema principal del moment.

El pigment mineral representa el Renaixement, època en la qual l'home es va posar al centre del pensament del moment. El realisme i la perfecció es van alçar per representar una bellesa ideal als quadres. Perseguir la perfecció era una de les principals prioritats, el realisme.

El pigment sintètic representa l'etapa contemporània (cubisme); en aquesta època apareixen les diferents avantguardes, i s'alcen diferents corrents, tècniques i moviments artístics. El realisme hi segueix estant present, però les capacitats per observar de manera més personal l'entorn agafen importància. Es passa a una manera més individual de visualització de les coses.

En aquest treball hem estudiat les diferents etapes per les quals passa el pigment fins a l'època contemporània. Es pot observar quins són els resultats que s'obtenen fent les pintures a mà. S'ha experimentat amb diferents pigments amb les reaccions de les espècies i la sang per pintar. S'observa que el pigment ha evolucionat molt des dels seus inicis i som conscients que avui en dia encara no n'hem acabat de descobrir totes les diferents possibilitats. El pigment ha agafat un protagonisme total en tot el que ens envolta; actualment es poden adquirir pigments de tota classe de colors i tenim llibres que ens parlen dels seus orígens i de com s'extreuen de ma-

nera tradicional i actual. Però no ens conformem tan sols amb el pigment, sinó que també hem experimentat amb el suport. Hem vist reaccionar quatre tipus de teles diferents davant d'un tractament amb cola de conill i hem observat com el pigment reacciona sobre aquestes teles de manera diferent a com ho fa amb una tela tractada de forma prefabricada.

Gràcies a les entrevistes que s'han realitzat es pot determinar que la majoria d'artistes identifiquen la paraula *pigment* amb el color. Cada una de les persones de distinta manera aporta respostes diferents a la pregunta de quan creuen que s'introdueix el pigment a la història. Els artistes també afirmen que els diferents tipus d'oli serveixen per obtenir diferents pintures a l'oli, tot i que n'hi ha de més efectius i que no canvien el color original del pigment. L'oli de gira-sol és un exemple d'oli que enrogeix el pigment que s'obté. També hem pogut observar que els pintors troben més efectiu i econòmic el fet de comprar pintura prefabricada, ja que es compra el color exacte que es vol i no s'ha de comprar tot el material extra per fer la pintura a mà ni cal invertir temps a fer tot el procés. Quan l'han feta a mà ha estat per fer alguna prova, per curiositat o per obtenir un resultat concret. Aquestes han estat les idees principals que ens han donat i aportat unes bases sobre la consideració que reben avui en dia els pigments i la pintura feta a mà.

El resultat ha estat que la unió de cada una d'aquestes parts esmentades anteriorment ens han permès donar forma a una obra final de 2 x 2 metres. Cada quart de tela ens transporta a diferents etapes elaborades amb tècniques diferents, i cada una d'aquestes s'ha dut a terme de manera fidel a unes característiques determinades. Aquest quadre compost presenta una lectura en forma de «U» (a l'edat mitjana es representaven retaules en els quals es presentaven dues possibles lectures, de manera lineal o en forma de «U»). En aquest cas s'ha escollit aquesta lectura per donar una visió continuada i fluida, sempre connectada. Això ens permet arribar a l'objectiu principal que es va establir a l'inici d'aquest treball, documentar el recorregut del pigment al llarg de la història i obtenir la realització d'una obra pròpia en la qual es poguessin observar aquests trets principals, incorporant quatre teles diferents per tal de representar una mateixa idea des de diferents estils pictòrics, amb diferents aspectes visuals i, al mateix temps, amb diferents materials.

Bibliografia web

- <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pigment> <<http://www.xtec.cat/~mplanel4/tegp/secs/doc5.pdf>> - <<https://revistas.uam.es/index.php/arqexp/article/viewFile/5703/6117>> - <http://rubioituduri.cat/sites/default/files/imatges/projectes/documents/els_pigments_vegetals_ok.pdf> - <<https://www.cienciaentretots.cat/ca/les-experiencies/la-revista-d-experiencies/fem-pintura-amb-pigments-minerals/>> - <<https://www.pinturayartistas.com/colores-y-pigmentos-tierra/>> - <<http://rubioituduri.cat/sites/>

default/files/imatges/projectes/documents/els_pigments_vegetals_ok.pdf> - <http://
immaguillem2011.blogspot.com/2010/11/el-color.html> - <https://es.wikipedia.org/
wiki/Impresi%C3%B3n_sol_naciente> - <http://www.cefax.org/eso/llum/colprima.
html> - <https://tempsarts.cat/6161-una-relectura-en-blanc-i-negre-de-la-pintura-de-
joaquim-chancho/> - <https://ca.wikipedia.org/wiki/Teoria_del_color> - <https://me-
dium.com/@diez_ania/relatividad-del-color-1d1604ff9573> - <https://es.scribd.com/
doc/95073353/4-Relatividad-Del-Color> - <https://talento.doncomos.com/tres-di-
mensiones-color> - <https://ca.wikipedia.org/wiki/Pigment> - <http://apliense.xtec.
cat/arc/sites/default/files/color_guia.pdf> - <http://epviespal.blogspot.com/2009/01/
el-color-y-las-texturas.html> - <https://www.hisour.com/es/color-realism-20950/>
- <https://image.posterlounge.es/img/products/480000/475447/475447_poster_1.
jpg> - <https://criatures.ara.cat/2019/04/27/semafors_2223387644_62207428_106
0x1500.jpg> - <https://es.slideshare.net/guestd2d37d/el-color-y-su-significado-sim-
blico> - <https://e00-elmundo.uecdn.es/especiales/2013/cultura/picasso/img/cabe-
cera_guernica.jpg> - <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd-
9GcQXqCjQDlmzOUUSbKQoBo-B_4Nc2W64vAP10EgUYUBm7lIPw6cv> - <https://
img.culturacolectiva.com/cdn-cgi/image/f=auto,w=1600,q=80,fit=contain/featu-
red_image/2018/10/02/1538494185904/la-noche-estrellada-de-vincent-van-gogh.
jpg> - <https://images-na.ssl-images-amazon.com/images/I/71V4PwiEgKL_Sy606_
jpg> - <https://img.pixers.pics/pho(s3:700/PI/45/84/700_P14584_8d5d3085c-
237f02014c03f5e6e665742_5b7aba5fa1523_,700,695.jpg)/posters-gustav-klimt-birc-
h-forest.jpg.jpg> - <https://imagenes.20minutos.es/files/image_656_370/uploads/
imagenes/2019/05/15/951345.jpg> - <https://www.salirconarte.com/wp-content/
uploads/2017/08/monet-water-lilies-and-japanese-bridge-copia.jpg> - <https://
www.artehistoria.com/sites/default/files/styles/full_horizontal/public/image-
nobra/MOC04099.jpg?itok=GYgVkh9Z> - <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/
commons/thumb/3/31/Las_Meninas%2C_by_Diego_Vel%C3%A1zquez%2C_from_
Prado_in_Google_Earth.jpg/391px-Las_Meninas%2C_by_Diego_Vel%C3%A1z-
quez%2C_from_Prado_in_Google_Earth.jpg> - <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/
images?q=tbn%3AANd9GcQrgBjGIaw38dY9GLx_fj7v-6il5xZConLY00FzkSsUJpOL-
HHco> - <https://i.pinimg.com/originals/57/07/44/5707445537374bdcf3c41752ae-
86ebfc.jpg> - <https://es.wikipedia.org/wiki/Bandera_de_Jamaica> - <http://blogs.
sapiens.cat/socialsenxarxa/etiqueta/historia-de-lart/page/2/> - <http://www.
xtec.cat/~jarrimad/> - <https://sites.google.com/a/fundaciobellaire.cat/l-humanis-
me-i-el-renaixement/recursos/l-art-renaixentista> - <https://sites.google.com/a/
calella.epiaedu.cat/art-i-historia-op4x/art-edat-moderna/art-del-barroc> - <https://
www.slideshare.net/julialopezvalera/08-art-bizant-16-17> - <http://blogs.sapiens.cat/
socialsenxarxa/2010/12/17/1%E2%80%99art-rococo/> - <http://blogs.sapiens.cat/so-
cialsenxarxa/2010/12/20/1%E2%80%99art-neoclassic/> - <http://ccsocials.blogspot.

com/2011/01/tema-7-lart-del-segle-xix-4teso.html> - <<http://monicariuda4rta.blogspot.com/2014/06/levolucion-de-lart-del-segle-xx.html>> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Fauvisme>> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Cubisme>> - <<http://www.marmoron.com/lartdelseglexxalscola/html/L%27ARTdelsegleXXal%27ESCOLA/MovimentsArtistics/LesPrimeresAvantguardes/expressionisme.htm>> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Futurisme>> - <<https://vivancoculturadevino.es/blog/2017/05/23/6-artistas-sacararon-mejor-arte-vino/>> - <<http://ceramicdictionary.com/p/2282/pinzells-decoraci%C3%B3-en-cer%C3%A0mica>> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Barbotina>> - <<https://economatodearte.com/espataula/>> - <[https://ca.wikipedia.org/wiki/Paleta_\(pintura\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/Paleta_(pintura))> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pintura#Materials>> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pintura#Materials>> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pintura#Materials>> - <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pintura#Materials>> - <<http://mundopictorico.blogspot.com/2012/06/pintura-del-paisaje.html#:~:text=Paisaje%20es%20el%20nombre%20del,elemento%20importante%20de%20la%20composici%C3%B3n>> - <https://images-na.ssl-images-amazon.com/images/I/510zgvDU5mL_AC_.jpg> - <<https://es.wahooart.com/@/8XXCW-N-Jean-Baptiste-Camille-Corot-Bosque-de-Fontainebleau>> - <<https://i.pinimg.com/originals/a6/1e/77/a61e778de70af312881e1456b077cb1a.jpg>> - <<https://historia-arte.com/obras/la-catedral-de-rouen>> - <https://es.wikipedia.org/wiki/Paul_C%C3%A9zanne> - <https://es.wikipedia.org/wiki/Retrato_pict%C3%B3rico#:~:text=El%20retrato%20pict%C3%B3rico%20es%20un,tambi%C3%A9n%20pueden%20representarse%20otros%20animales.>> - <https://www.balclis.com/wp-content/uploads/2019/06/Rubens_self_portrait.jpg> - <https://ep00.epimg.net/cultura/imagenes/2016/06/28/actualidad/1467137852_424703_1467138127_noticia_normal.jpg> - <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b2/Vincent_van_Gogh_-_Self-Portrait_-_Google_Art_Project.jpg> - <[https://es.wikipedia.org/wiki/Bodeg%C3%B3n#:~:text=Un%20bodeg%C3%B3n%2C%20tambi%C3%A9n%20conocido%20como,%2C%20etc.\)%20en%20un%20espacio](https://es.wikipedia.org/wiki/Bodeg%C3%B3n#:~:text=Un%20bodeg%C3%B3n%2C%20tambi%C3%A9n%20conocido%20como,%2C%20etc.)%20en%20un%20espacio)> - <<https://i.pinimg.com/474x/ea/71/77/ea7177683893f8cc5984133edfa70935--picasso-collage-pablo-picasso-cubism.jpg>> - <<https://mymodernmet.com/wp/wp-content/uploads/2019/06/Memento-Mori-Pieter-Claesz-Vanitas-Painting.jpg>> - <https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0716-10182013000100008#:~:text=Un%20g%C3%A9nero%20muy%20particular%20de,como%20leyendas%20de%20la%20mitolog%C3%ADa.>> - <<https://scielo.conicyt.cl/fbpe/img/rci/v30n1/fig08-01.jpg>> - <<https://scielo.conicyt.cl/fbpe/img/rci/v30n1/fig08-02.jpg>> - <[https://es.wikipedia.org/wiki/Desnudo_\(g%C3%A9nero_art%C3%ADstico\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Desnudo_(g%C3%A9nero_art%C3%ADstico))> - <<https://3.bp.blogspot.com/-zlnqsY0Yiw/V0Fib7zoLoI/AAAAAAAAABWw/Ln0079eBoX4jAoxpJyH8HZr8wUoPGLY6QCK4B/w1200-h630-p-kno-nu/Olympial.png>> - <<https://image.slidesharecdn.com/9-rubens-120205073242-phppapp01/95/9rubens-les-tres-grcies-1-728.jpg?cb=1328427279>> - <<https://upload>>

wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9c/Pierre-Auguste_Renoir_125.jpg/1200px-Pierre-Auguste_Renoir_125.jpg> - <https://es.wikipedia.org/wiki/Pintura_religiosa> - <https://1.bp.blogspot.com/-d-1WA9H1tRs/XGFIWAJRN6I/AAAAAAAAAU-fY/j1eQ6zksWTQrC_yKJU5Ir2o8cr8WLF91QCLcBGAs/s1600/Sedlacek%2Bharems3.jpg> - <<https://jdcdn-wabisabiinvestme.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2016/03/incredulidadtomas.jpg>> - Instagram, nom d'usuari: @culturainquieta>
